

Večernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 175

Maribor, petek 3. avgusta 1928

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Obstrukcija zemljoradnikov v skupščini

MUČNI PRIZORI NA DANAŠNJI SEJI. — Dr. KOROŠEC NA GOVORNICI, S KATERE JE STRELJAL PUNIŠA RAČIĆ NA HRVATSKE POSLANCE.

BEograd, 3. avgusta. Današnja seja narodne skupščine je nudila že povsem drugačno lice, kakor prvi dve seji Koroševega režima. Seje so se namreč udeležili tudi zemljoradniki, ki so pričeli ostro borbo proti sedanjemu režimu in nadaljujejo obstrukcijo. Seja je bila skoziinskoz viharina in hrupna ter jo je moral predsednik končno prekiniti.

Prvič je predsedoval seji novo izvoljeni prvi podpredsednik skupščine, Mihajlo Kujundžić. Že pri čitanju zapisnika je prišlo do ostrega prerekanja med zemljoradniki in vladno večino. Posl. Kokanović je namreč ugotovil, da je večerajšnje poročilo verifikacijskega odbora falzificirano, ker odbor sploh ni imel nobene seje in torej niso mogli biti verifikirani nobeni novi mandati. Po kratkem pojasnilu predsednika pa je večina kljub temu zapisnik odobrila.

Pred prehodom na dnevni red je prečital imenom zemljoradnikov posl. Voja Lazić sledečo izjavo:

»Zemljoradniški poslanski klub najodločneje obsoja dogodke 20. junija, ki jih smatra za zločin proti državi in narodnemu jedinstvu. Obžaluje žrtve tega zločina Puniša Račića in ključ: »Slava največim robornikom sloge Srbov in Hrvatov in naše države!« Obsojajoč ta sramotni čin, ki je s krvavim madežem oskrnil coraz naše domovine in omajal temelje države, ki je bila ustvarjena po težkih »tolelnih žrtvah«, izjavlja zemljoradniški klub, da se mora iti po drugi poti, po poti sloge, enakopravnosti, edinstva in vzajemnega sporazuma našega

naroda. V tej državi mora biti predvsem, nad vsem in nad vsakomur enotnost države in narodno jedinstvo. Vsakdo, ki bo delal proti temu, bo našel v zemljoradnikih najodločnejše nasprotnike!

Nato je prešla skupščina na dnevni red. Razprava o obtožbi proti notranjemu ministru dr. Korošcu radi streljanja na demonstrante v Beogradu o priliki demonstracij proti ratifikaciji nettunskih konvencij. Po prečitaniu obtožnice se je dvignil ministrski predsednik dr. Korošec in odšel na govorniško tribuno, s katere je 20. junija streljal Puniša Račić. To je izzvalo pri zemljoradnikih vihar ogorčenja. Nastalo je oglašujoče prerekanje, poslanec Kokanović pa je skočil pred predsedniško mizo in zaklical: »S te govornice ne boste več govorili! Od tu so padali strelji na predstavnike naroda. Če hočete postopati tako, morate prej pripeljati semkaj bataljon mitraljez!«

Ko se je končno nemir polegel, je dr. Korošec v kratkem govoru, da je prepoval vse demonstracije, češ, da je bilo to potrebno, ker so zavzele tak razmah in ker se je delala škoda italijanskim državljanom. Izjavil je, da je obtožnica zato neosnovana.

Zemljoradniška poslanca Vujić in Kokanović sta nato vehementno napadala dr. Korošca kot glavnega krivca današnjega stanja in zahtevala njegovo izročitev sodišču. Med večino in zemljoradniki je pri tem nastalo tako viharno prerekanje, da je moral predsednik seje ob 13. uri prekiniti in se bo nadaljevala ob 5. popoldne.

KDK sistematično na delu

DANES JE BILA IZVRŠENA NOTRANJA ORGANIZACIJA KDK IN SO BILI IZVOLJENI RAZNI ODBORI ZA ČIM USPEŠNEJŠI BOJ S HEGEMONISTI.

ZAGREB, 3. avgusta. Poslanski klub Kmečko-demokratske koalicije je danes dopoldne nadaljeval svoja posvetovanja. Ob 9. zjutraj se je sestel petčlanski odbor, ki je bil izvoljen včeraj, da sestavi definitivno stilizacijo sklepov o akciji KDK. Ob 11.30 je končal svoje delo in predložil sledeče predloge, ki so bili sprejeti soglasno:

1. Poslovni odbor kot izvršni organ KDK se proglašja za permanentnega. Sestoji iz devetih članov in obeh predsednikov. Ta odbor osnuje svojo posebno pisarno kot urad vodstva KDK s potrebnim uradnim štampom. Vsak dan vrši v tem uradu vsaj eden član odbora službo. Redna seja odbora se vrši vsak četrtek, izredne pa po potrebi.

2. Izvoli se akcijski odbor 25. poslancev, katerim se pritegne potrebno število članov iz vrst javnih delavcev, ki imajo posvetovalen glas. Organizacijo akcijskega odbora izvede poslovni odbor KDK in bo razdeljena na sledeče odseke:

1. Za organizacijo in administracijo. 2. Za domači ter inozemski tisk. 3. Odbor za pravno in socialno pomoč. 4. Odsek za gospodarske in finančne zadeve. 5. Odsek za kulturo in prosveto.

3. Dolžnost tega odbora je, da izvede organizacijo borbe celokupne javnosti proti hegemonistični vladavini ter zbere vse narodne sile za zmago načel KDK.

Sledile so takoj volitve članov v posamezne odseke, nakar je bilo tridnevno zasedanje poslanskega kluba KDK v Zagrebu zaključeno.

BSK noče v Split.

V nedeljo 5. tm. ima BSK odigrati svojo poslednjo prvenstveno tekmo, in sicer s Hajdukom v Splitu. Ker pa je prišlo preteklo nedeljo ob priliki tekme Hajduk — Jugoslavija v Splitu do izgrede, je BSK brzojavno naprosil JNS, naj določi za gornjo tekmo nevtralen teren, ker si Beograjčani ne upajo v Split. JNS pa vztraja na tem, da se odigra tekma na izžrebanem igrišču v Splitu, pač pa je popustil na vprašanje vodstva tekme in določil mesto domačega sodnika inozemca g. Brauna z Dunaja.

Težko ustreči.

Malčku Joškotu so sporočili, da je ravnokar prinesla štorčlja novo sestrico, in ga vprašali, če jo želi pogledati.

— Ne, sestrice ne, se odreže mali junak. pač pa štorčlja!

Seja občinskega sveta

POGOJI ZA ODDAJO KOLONIJSKIH HIŠIC. — VAŽNE GRADBENE ZADEVE. — KOLEKTIVNA POGODBA ZA MESTNE DELAVCE IN DRUGE SOCIJALNE ZADEVE.

Maribor, 3. avgusta.

Kako pereče je še vedno v Mariboru stanovanjsko vprašanje, se dobro vidi tudi na občinskih sejah. Galerija je vedno polna, kadar so na dnevnem redu stanovanjska in gradbena vprašanja. Tako je bilo tudi sinoči.

Sejo je vodil župan dr. Juvan. Predlogi socialističnega kluba glede delokroga stanovanjskega pododseka so bili izročeni odseku. Ob vprašanju istega kluba, kaj je s stroški za bajno razsvetljavo povodom proslave 700letnice lavantinske škofije, je pa postala debata tako glasna, da so postali na sejo pozorni ljudje tudi zunaj na trgu. Razvnel jo je obč. svet. Hrastelj, ko je s kričanjem posegel v govor obč. svet. Eržena, ki je dejal, da je preveč uslužnosti ravno do cerkvene družbe ali organizacije povodom za slovenski življenjski zelo tragične obletnice. Obč. svet. Hrastelj je vpil: »Vaša cerkev ni družba, to je škandal, škandal —«, dobil je pa odgovor: »Škandale delate vedno vi, vpijete, razgrajate, kjer se le da. Vašega terorja ne bomo trpeli!« Končno je g. Hrastelj le umolknil, kakor dečko, ki vpije v gozd ter se ustraši odmeva.

Delavska kolonija.

Kot prva in najvažnejša točka seje — že glede na mnoge interesente — je prišla o poročilu I. odseka na vrsto oddaja hišic po pogodbi, katero je izdelal podžupan dr. Lipold. Brez zemljišča, ki se zaračuna z 10 Din za m², stanejo hišice tipe A 78.000, tipe B pa 60.000 Din z mesečnim odplačevanjem, od 1. januarja 1929 naprej preidejo v posest stanovalca po preteku 25. let. Kdor se v prvih 5. letih dvakrat zaporedoma zadolži z mesečnimi obroki ter ne poravnava dolga, bo moral hišico izprazniti. Po preteku petih let se doseže pravica do odstotnega povračila vplačanih mesečnih zneskov. V 6. letu se dobi 5, v 10. letu 9% itd. Po 17. letu se hišica sporazumno z občino lahko proda z vsemi pravicami. Pogodbeno je določeno, da morajo zunanje fasade in druge naprave ostati vedno v skladu skupnega načrta.

Proti zazidavam ob Livadi in Strossmajerjevi ulici je bilo dvoje pritožb, ki sta bili zavrnjeni, vprašanje ulične izvedbe pa ostane odprto in je tako deloma ustrezno evangeljski cerkveni občini.

Gostilničarji in uradniška menza.

Gostilničarska zadruga je ugotovila s posebno vlogo, da ni bila proti obstoju uradniške menze, temveč le za to, da se tudi menza primerno obdavi ter podvrže najemnin, kakor druga gostilniška podjetja. S tem so odpadle številne vloge raznih društev, ki so se zavzela za obstoj menze. Gostilničarski zadrugi se bo odgovorilo, da so njeni predlogi neutemeljeni, odnosno nepotrebni.

Hišni posestniki.

bi radi sami odločali pri najetju posojil in pri drugih zadevah, pri katerih po § 78 občinskega reda glasujejo vsi volilci. Prebral se je predlog, naj se ta točka spremeni tako, da bodo v bodoče glasovali in odločali samo hišni posestniki. Vloga, ki tona nastavlja, je bila sprejeta.

društva, v »zastopstvu« pa nečitljiv podpis, se je seveda zavrnila.

Spomenici aerokluba

glede postavitve aerodroma v Mariboru se občinski svet v načelu pridružuje, imenoval bo svojega zastopnika v ožji odbor, k gradbi pa bo občina prispevala po možnosti in po sporazumu z oblastjo in okrajnim zastopnikom.

O socialnih zadevah

je poročal g. dr. Strmšek. Sprejet je bil predlog oblastnega odbora glede skupne dečje postaje, ki bo za deklice v zavetišču v Strossmajerjevi, za dečke pa v Koroševi ulici. Kolektivna pogodba za mestne delavce ima veliko zamudo, ker mestni uradi in podjetja ne pribavijo potrebnih podatkov. Sedaj se mora to zgoditi tekom enega meseca. Obenem naj bi se tudi ustanovila mestna delavska zavarovalnica kakor v Ljubljani. Pri vojnem ministrstvu se bo posredovalo, naj država skrbi za rodbine siromašnih vpo klicancev na orožno vajo ali pa naj reveže te službe oprosti. Podpirala se bo tudi prošnja šolskih sester za državno podporo otroškemu zavetišču v železniški koloniji. Stanovanjske pregledne komisije bodo začele delovati in se njenim članom ne bo plačala kaka odškodnina.

Najvažnejše gradbene zadeve:

Gradbeni urad je dal svoje mnenje glede kolonije za magistratne uradnike. Reflektantov je okrog 30. Hišice bi stale ob Vrbanovi ulici na Joštovem posestvu in bi stala ena okrog 125.000 Din. Občina bi za vsako hišo posodila 80.000 Din. Mesečno odplačilo bi znašalo okrog 850 Din. Kolonijo želijo tudi sodnijski in drugi uradniki, od katerih bi mnogi takoj plačali del stavbenih stroškov.

Razširitev vodovodne mreže za II. kolonijo bo stalo 168.000 Din. Po nekaterih dodatkih se načrti za Kopališče na Felberjevem otoku končno veljavno razpišejo. Javno podzemno stranišče se zgradi pred zadružno banko za 175.000 Din.

Finančni odsek

je stavil več nabavnih predlogov. Tako dobi plinarna novega plinosesaca, vodovod pa telemeter za 15.000 Din. Za preureditev I. nadstropja Kiffmanove hiše se odobri kredit od 120.000 Din. Nastanilo se bo tam mestno knjižništvo. Razširjenje Meljske ceste od vojašnice dalje bo stalo okroglo 22.000 Din.

Zgodovinskemu in muzejskemu društvu se za 25letnico nakloni podpora 10.000 Din. Podprla se bo tudi vaje niška in pomočniška razstava in invalidski organizaciji se izplača podpora, ki je že vzeta v proračun. Za nabavo avtofurgone se pogrebniemu zavodu zviša kredit od 155.000 na 170 tisoč Din. Za regulacijo Vrbanove ulice se izvrši izmenjava parcel z vinarso šolo in nekaj zemljišča se nakupi za razširitev Slovenske ulice ob oskrbnišnici.

Na predlog ubožnega sveta glede nove oskrbnišnice za najmanj 250 ljudi se bo oziral prihodnji proračun, letos bo pa od novembra naprej 100 revežev dnevno oskrbljenih s kosilom v hladni kuhinji.

Pestra juljeva kronika

BLAMIRANI PASJI DNEVI. — NOBILE OD LEDA, KOROŠEC — NA LED. — MESEC ATENTATOV. — OBLASTNA SKUPŠČINA IN CIRKUS KLUDSKY. — HABEMUS PAPAM! — JULIJ, PREDVEČER ZGODOVINSKIH DATUMOV.

Vspričo pekoče julijske vročine in izogibnega režima pasjih dni in kislih kumarov smo se upravičeno bali pomanjkanja časopisnih zanimivosti. Naš strah pa ni držal; kajti vsako jutro nam je prineslo novo senzacijo in časnikarskega materijala je bilo na pretek. Mesec julij je stal v znamenju prijatelja severnih medvedov Nobila; kajti ni bilo številke in je še ni, okoli katere se ne bi smukal »perpetuum — Nobile«.

Ranjene žrtve krvavega 20. junija, v kolikor so delno ozdravele, so se vrnile začetkom meseca v Zagreb, ki je kraljevsko sprejel svoje najboljši sinove. Kmalu potem je stari lovec Velja podal ostavko svoje vlade in začelo se je mešetarenje križem krašem. Pa so le našli izhod iz zagate: Brihtni sin naše dežele, »največji Slovenec«, notranji minister 20. junija — je bil izbran za spravnega kozla čaršijske va banque-igre. Pa ni prišel na to. Ugriznil je v jabelko, ki je imelo videz, da je slastno in izredno sladko.

Medtem je bankir Loewenstein padel ali skočil iz eroplana ter s tem pokazal, da je treba nekaj oz. karkoli napraviti, da se o njem in njegovih funtih govori in piše. Sedaj pa razkrivajo njegove ljubice.

Dne 11. julija je priletela k nam juljska raca, da so našega poslanika v Tirani umorili. Kmalu zatem so konstatirali, da živi in se veseli svoje službe med Mussolinijevimi kačaki. — Sredi vladne krize je zaročljala generala Hadžića sablja, ki je imela misijo presekat gorjiski voz na naše vladne zmešnjave. Pa se je skrhalo. Med tem je celokupna opozicija odklonila vsako nadaljno delo v okrvavljenem parlamentu. Isti dan t. j. 13. pa je zopet počil strel. Topot je skupil Zika Lazič od Bolgara, ki se je sam ustrelil in je s svojo smrtjo preprečil zanimivo razpravo.

In zopet Nobile! Kajpak! Ruski »Krasin« je rešil Nobilevo posadko, v kolikor ni nesrečno izginila. Sedaj se pravi po časopisju vsega sveta, kdo je kriv. Vročina, ki vabi ljudi v ledene pokrajine in pa renitentni severni medvedi, pridejo na tribunal. V to pestrost pa je posegla sveta jeza velikega inkvizitorja, ki se je po »Slovenca« spravil na »Jutro« z bojkotom. Pravijo, da nobeden klerikalec ne bere »Jutro« brez ozira na to, da ga še v uredništvo »Slovenca« imajo. Tudi pra-

vijo, da ne bodo sprejeli nobenega oglasa, katerega prinašajo »Jutrovi« listi. — Ker je od smešnosti do neumnosti samo pol koraka, je vpriči naraščajoče nevolje proti izdajnici slovenskih interesov SLS vsa ta akcija udarec v zrak. Domišljija klerikalnih potentatov je res občudovanja vredna in star pregovor je: »Če stopiš psu na rep, zacvili...«

Dne 22. julija pa je Čika Ljubo povedal javnosti besedo, katero smo po pravilnem sklepanju že vedeli, ko se je Veljev stolček zrušil: »Situacija se vrača v parlament!...« Pa se je vrnila v staro, bivšo skupščino. Pa so lahko verni prečanki raji nasuli novega peska v oči: Volilna vlada. In smo se oddahnili, vendar pa nismo prav verjeli. In prav smo imeli.

V to napetost dogodkov pa je posegel cirkus Kludsky, ki je nekaj dni zabaval Mariborčane. Največje veselje z ozirom na Nobilevo večno romarsko pešem so nam napravili beli medvedje, ki so laškemu megalomanu delali take preglavice, da je bilo joj. Odšel je z veliko zgubo v Zagreb, odkoder potuje skozi Ljubljano v Italijo. Tam bo med svojimi, ker Lahi znajo izvrstno »afne guncat«.

Dne 25. julija pa je osrečil našo državo novi »premier« dr. Korošec, ki je bil ravnotako v ospredju dogodkov kakor večni Nobile. Tudi on je šel »na led«. Velešbi si umivajo roke in pravijo: »Pa šta hočete vi prečani viš? Zar nemate svojega premijera? Štogo bi se desilo u državi — nosit će naše grehove častiti oče Antun...« Tako tudi bo, Maribor je ta velepomemben dogodek proslavil z bakljado in godbo. Pa se je pokazalo, da Maribor ni več klerikalna Jeriha. Namesto Korošcu pa je narod spontano vzklikal raje cirkusu Kludskemu. Potem smo brali, da fašisti hvalijo dr. Korošca. To je povsem naravno; kajti Rim jim je skupna duhovna centrala. Čemu bi se mi potem razburjali.

Konec meseca julija pa je bil v znamenju napetosti. Za 1. VIII. je veliki inkvizitor sklical narodne zastopnike v okrvavljeno skupščino, Zagreb pa bo intoniral v staroslavnem saboru davorijo cincarski politiki. — To pa spada že v kroniko tekočega meseca, ki nam obeta že po svojem začetku, da ne bomo prav nič prišli v škrpce radi senzacij, zanimivosti in — zgodovinskih datumov!

Mariborski in dnevni drobiž

Vajeniška in pomočniška razstava v Mariboru

Po inicijativi mariborskega Slovenskega obrtnega društva se tudi letos priredi v Mariboru razstava vajeniških in pomočniških izdelkov. Razstava se otvori, kakor smo zvedeli, dne 2. septembra v razstavnici dvorani »Uniona« in bo trajala do 10. septembra.

Za razstavo so se angažirale tuk. obrtne zadrage v dosti večji meri kakor doslej, in bo vsaka zadruga skrbela za dostojno razstavo izdelkov svoje stroke kot nekaka posebna skupina. Na ta način bo strokovni značaj prireditve prišel mnogo bolj do izraza kakor pri dosedanjih razstavah in bo tudi presoja razvoja posameznih strok dosti olajšana. Vse delo vodi glavni odbor, ki sestoji iz načelnikov vseh tuk. obrtniških organizacij.

Posebej, tod paralelno deluje zabavni odsek, ki ga tvorijo večinoma ali skoro izključno gospe in gospodične. Ta odsek pripravlja med drugim gledališko predstavo in koncert ob začetku razstave.

Toliko lahko za sedaj poročamo za informacijo javnosti, ki je mnogo premalo informirana o notranjem delovanju obrtnih organizacij. Izven dvoma je, da je javnost zelo interesirana na napredku obrtništva in bo tudi to prireditev z radostjo pozdravila. Razstave ne vplivajo na obrtniški naraščaj nič manj vzgojevalno kakor dobre šole, strokovne razstave za posebno vzpodbujajo k tekmovanju. Take prireditve, če se redno ponavljajo in skrbno pripravijo, bodo v korist obrtniškim podjetjem, ker občinstvo po delu pomožnega osebja presoja vrednost podjetja samega, bodo pa tudi dvignile obrtniški stan do tistega ugleda, ki ga z ozirom na svoj velik gospodarski pomen zasluži. Zaradi tega bomo z živim zanimanjem tudi v tem primeru opazovali tekmo posameznih zadrug in organizacij.

Spremembe v poštne uadništvo.

Premišljeni so: Vida Ušeničnik iz Sv. Pavla pri Preboldu v Polzelo, Marija Trstenjak s Sv. Trojice v Slov. gor. v Mursko Soboto, Janes Gselman iz Murske sobote v Ptui, Vera Plehan iz Murske Sobote v Sv. Trojico v Slov. gor., Terezija Lovšin iz Apač v Pragersko, Romana Petter iz Most pri Ljubljani na Maribor 1, Pavla Skok iz Ptuja v Mursko Soboto, Ana Hudales z Ljubljane 1 v Zalec, Ang. Karnovšek z Ljubljane 1 v Šoštanj, Ana Veršec z Ljubljane 1 v Celje. —

Glede Kitajcev,

ki »gostujejo« v celi koloniji že od lanske jeseni v Mariboru, se je mestni magistrat obrnil na veliko županstvo ter dobil zagotovilo, da bodo stroški za prehrano teh revežev povrnjeni. Pisma na kitajska poslaštva so pa ostala brez odgovora.

Otvoritev brzolava in telefona Zali log.

Dne 1. avgusta je bila pri pomožni pošti v Zalem logu (pri Železnikih na Gorenjskem) otvorena brzolavna in telefonska služba. —

»Montags-Press«.

katero je v Mariboru ustanovil poseben konzorcij, izide baje v ponedeljek 6. t. m. zjutraj. Kakor se zatruje, ne bo novo nemško glasilo lokalnega značaja, ampak nekaj informativen organ s številnimi sodrujki iz inozemstva. —

Nezgoda pri delu tekem enega dne.

Včerajšnji dan je bil v pogledu nezgod pri delu naravnost rekorden. — 16letni vrtnarski vajenec pri vrtnarski tvrdki A. Požar je padel pri delu skozi šipe steklenega cvetličnjaka ter dobil pri tem tako občutne poškodbe, da ga je rešilni oddelek moral prepeljati v bolnico. — 61letni delavec Franc Frangeš je pri sekkanju drv na Koroški cesti padel na čelo ter dobil lažje poškodbe. — Ekart Marija pa je pri razkladanju sodov prišla z levo roko med dva soda. Zmečkalo ji je en prst leve roke. — Kovaški vajenec Franc Kranjc pa je ob vrtnem stroju izgubil prst leve roke, ker ga je tako zmečkalo, da se isti ne da popraviti. — Torej kar 4 nesreče pri delu tekem enega dne. —

Razdelitev hišic

kolonij, ki jih gradi mestna občina, se je včeraj na tajni seji prepustila načelnikom klubov, da jo izvedejo za svoje reflektante po propozicnem ključu.

Smrt pod vlakom.

Včeraj zjutraj so našli na železniški progi nedaleč od Zapršiča silno razmesarjeno truplo nekega moškega. Glava je bila odtrgana od telesa in je ležala daleč stran. Kasneje so ugotovili, da gre za truplo elektrotehnikarja Scheuerja, rodom iz Krškega, ki je v samomorilnem namenu sam skočil pod vlak. Domneva se, da je poglala nesrečnega v smrt ljubosumnost. —

Um se je omračil

Ivanu S. stanujočemu v Tattenbachovi ulici. Malo pred polnočjo avizirani rešilni oddelek je bolniku oblekel prisilni jopič in ga odpeljal v tukajšnjo bolnico.

Poskušeni samomor.

Sinoči okrog 11. ure se je izročila valovom Drave približno 24 letna Magda L. iz Studencev. Ob dravski brvi, ki je, — kakor ponovno dokazano, — kaj priljubljena preskuševalnica za kandidate smrti, se je vrgla v vodo, čim je zapazila gručo pasantov. Ker pa se je vsled dežja Drava precej ohladila, se je v obupani Magdalen vzbudilo veselje do življenja. Kakor mokra kokoš je stala pred gručo pasantov, katerim je pripovedovala, da jo je njen »ljubi« tepel. Potem je šla — spat.

Samomor, poskušen z alkoholom.

Janez K., doma blizu Hoč, je prišel na idejo, da se z alkoholom zastrupi. Storil je to že večkrat, a ima vedno to smolo, da ga usmiljena družba — reši. Sam pravi da je najlepša smrt, če se človek s srčno napako napije primerne količine žganja. Davi je zopet poskusil igro s svojim življenjem ter v družbi neke ženske popival oz. »eksal« frakeljne na vse pretege. Prijela ga je božjast in padel je v nezavest. Poklicani rešilni oddelek, ki je imel s tem čudnim smrtnim svatom že ponovno posla, mu je dal inhalacijo etera in odklonil njegov prevoz v bolnico, kjer je slabo zapisan znanec. Janez je po daljšem trudu rešilec »oživel« in poklical za sebe in svojo drugarico še 1 liter vina na žalost, da se mu ni posrečil polet iz te solzne doline.

Krompir in sočivje kradejo

po okoliških njivah kar na debelo. Tradni gospodar in njegova služinčad pač ne more po delu v pekoči vročini stati na straži ter čuvati vsako zeljato glavo in vsak grmiček krompirja. To okolnost izkoriščajo razni nepridipravi pa tudi socialno slabo situirani sloji ter izvajajo v okrilju noči temeljne principe načela: »Kar je tvoje, to je moje«. Sinoči je na neki njivi ob periferiji mesta »delalo« kakih 5—6 oseb. Ko je prišla mimo mala družba ljudi, ki njima s policijo nobenega sorodstva, je zašumelo po njivi in v mesečino je izginilo par silhueta kakor preplašene jerebice. — Orodje so pustili na njivi in to iz »doslednosti« v izvajanju komunističnih nazorov, da pomagajo posestniku do dragega poljskega orodja. —

Nezgoda pri delu

V lajteršperški opekarni zaposleni 38 letni Anton Partelj iz Dobrenje je prišel pri delu z desno roko med dva tovarniška voza. Pri tem mu je zlomilo lakot desne roke. Rešilni oddelek je prepeljal ponesrečenca v splošno bolnico. Poškodba je precejšnja. Ob tej priliki moramo pripomniti, da so nesreče v lajteršperški opekarni zelo pogoste. Vzrok temu pojavu je iskati v neprevидnosti delavcev ter v dejstvu, da se isti prevečkrat menjajo, vsled česar je razumljivo, da ne poznajo obrata.

Nezgoda v cirkusu Kludsky v Zagrebu.

Cirkus Kludsky se muči sedaj že več dni v Zagrebu. V sredo se je pripetila v njem nesreča, ki bi kmalu zahtevala človeško življenje. Ko je namreč hranitelj zverin, Oskar Mirov, v sredo popoldne prinesel nekemu bivolu sena, je ta nenadoma navahnil na njega, čeprav je bil priklenjen. Nabodel ga je namreč z rogovi in mu zadal tako težke poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Gasilsko društvo Sv. Lenard

vabi v nedeljo na lepo prireditev povodom župnega sestanka. Najprej so vaje domačega društva, potem pa odhod na veselilni prostor. Avtobus vozi iz Maribora od kolodvora ob 9/9 in ob 13. uri nazaj zvečer pa po potrebi za polovično ceno. —

Primarij dr. Mirko Černič

ne ordinira do 20. avgusta. 1483

Skrb za obrtno in trgovsko šolstvo

Veliki župan mariborske oblasti je ustanovil »Sklad za obrtno in trgovsko šolstvo«. Sklad se bo sestavljal iz prispevkov državnih in avtonomnih oblasti in uradov, ki so proračunsko določeni za pospeševanje obrtne in trgovske izobrazbe, denarnih glob, ki so po specialnih zakonih in zakonitih naredbah namenjene za take svrhe, in prostovoljnih prispevkov javnih in zasebnih činiteljev. Sklad upravlja pod predsedstvom velikega župana posebna upravna komisija, ki sestoji iz šefa oblastnega obrtnega oddelka, zastopnika oblastnega odbora, trgovske in obrtne zbornice, Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru, Zveze trgovskih gremijev in zadrug v Ljubljani ter vodje urada za pospeševanje obrti v Mariboru.

Premoženje sklada bo služilo za subvencioniranje obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šol in učnih tečajev za podpiranje obrtnega in trgovskega naraščaja pri nadaljevanju praktične ali znanstvene izobrazbe, izšolanje učnih moči za obrtne in trgovske nadaljevalne šole in za učne tečaje ter podpiranje vsakovrstnih obrtnih in trgovskih prireditev, ki služijo zboljšanju strokovne in splošne izobrazbe obrtništva in trgovstva.

Slična naprava je že obstojala vsled naredb bivše deželne vlade v Ljubljani za vso Slovenijo, toda ta fond je že skož več let brez vsakega dohodka, ker je navezan le na prostovoljne prispevke, kateri pa so izostali.

Zanimiva je v novi naredbi določba, da se v sklad stekajo tudi denarne globe, katere so po zakonitih predpisih namenjene za pospeševanje obrtnega in trgovskega šolstva. Takih predpisov v

Sloveniji doslej še sicer ni bilo, vendar pa se že več časa pripravlja sprememba obrtnega reda v tem smislu, da bi se denarne globe za obrtne prestopke smele porabliti le za pospeševanje obrtnega in trgovskega šolstva, kakor je to predpisano že v obrtnem zakonu za Hrvatsko in Slavonijo.

Ivan Momčilov pobegnil v Italijo.

Po poročilih zagrebških listov so turisti, ki se mudijo v Kranjski gori, opazili Ivana Momčilova, organizatorja atentata na šefa varnostne službe v notr. ministertvu, Ziko Laziča. Sprehajajoč se po gozdni poti v bližini italijanske meje, sta med drugimi tudi dva Zagrebčana opazila visokega človeka, oblečenega v turistovsko obleko z vsemi turistovskimi potrebščinami. V njegovem spremstvu je bil še neki siromašnejše oblečen mladenič, ki je bil najbrže njegov vodnik po planinah. Zagrebčana, ki sta poznala sliko Momčilova iz listov, sta pričela polagoma obema neznanecema slediti. Ko pa sta neznanca to opazila, sta pričela seveda nenadoma bežati. Orožniki so bili sicer takoj obveščeni o dogodku, vendar pa neznanec ni bilo več mogoče izslediti. Momčilova in njegovega tovariša so pogoltnile planine, zaščitila pa jih je med tem že italijanska meja!

Streljanje na leteče golobe

priredi Lovsko društvo v nedeljo, 5. t. m. (v slučaju slabega vremena prihodnjo nedeljo) ob 15. uri.

Avtomobilsko nezgodo

od srede popravljamo v toliko, da avtomobil, ki se je poškodoval pred Kamnico, ni bil last tvrdke El. Bender, kakor se je pomotoma poročalo. Ta tvrdka še ni imela nobene nezgode s svojimi vozili. —

Zločinstvo v Ameriki

ZLOČINSKE ORGANIZACIJE. — VELIKE HIBE PRAVOSODJA.

Po uradni statistiki živi v ameriški uniji 350.000 ljudi od zločinov nad tujost lastnino. Ugledni sodnik Marko Kavanagh, član najvišjega sodišča države Illinois je spisal sedaj o zločinstvu v Ameriki obširno knjigo.

Amerika, dežela rekordov in superlativov ima tudi v tem pogledu prvenstvo in sicer ne samo po številu umorov, ropov, tatvin, vlomov in drugih zločinov, temveč tudi po načinu, kako se vsi ti zločini izvajajo. Rop n. pr. je v Ameriki specializiran do stopnje, ki v Evropi še niti približno ni dosežena. Zločini v Evropi so navadni poskusi, skoki in izbruhi posameznikov napram zločinom v Ameriki, ki so po večini delo najtančnejše in najbistroumnejše izvedene organizacije. V zločinske svrhe se troši v Ameriki silna energija in preudarnost, ki bi bila v dobrem za skupnost od velikanke korjisti. Tako je mogoče, da predstavlja letni plen »crooksov« roparjev vrednost od 200 milijonov dolarjev.

Dober primer organiziranega ropa so tatvine akcij. Ta specialiteta je v Ameriki na veliko šele nekaj let, udeležuje se pa brezprimerno. Tik pred zaključkom vojne l. 1918 so se v gotovosti zmage tekomo nekaj dni v milijardnih vrednostih kupovale in prodajale vrednostne volnena posojila »Liberty Bonds«. Organizacija roparjev in tatov je imela v točni evidenci, kako se prenašajo te vrednostnice iz banke v banko in četudi je bila šele v začetku svojega razvoja, je vendar uspešno izvedla nepregledno vrsto roparskih napadov.

Organizacije aktivnih roparjev, tatov, vlomilcev in drugih zločincev imajo posebne oddelke in šole za pridobivanje in šolanje pomočnikov in zaupnikov, konfidentov in skrivačev. Po vseh, v bankah izvršenih velikih zločinih se je že izkazalo, da so zločinci kljub največji previdnosti pri nameščanju vrinili med bančno osebje svojega špijona in pomočnika, ki je imel natančno predpisano nalogo. Tudi ugledne službene posredovalnice so se že razkrinkale kot zločinske ustanove.

Često se dogodi, da stopi zločinska organizacija v poslovno zvezo s kakšnim »politician-om«. To ni politik v našem smislu, temveč mož, ki se je vdinil kaki stranki za izvedbo tehničnega dela — recimo za volilno agitacijo. Organizirana zločinska skupina, takozvani »gang« da stranki svojo pomoč ter si pridobi s tem

svobodo kakšnega ujetega svojega člana, koncesije za razna pomožna podjetja in ustanove in celo to se zgodi, da se za protiuslugo odložijo zakonski osnutki. Pisatelj Herbert Asburg je v svoji knjigi »The Gangs of New York« na temelju resničnih dogodkov in podatkov opisal mnogo poslovnih zvez med zločinskimi in političnimi organizacijami ter ovekovečil več voditeljev »gangsov«, ki so igrali važne vloge v javnem življenju.

»Gang«, odnosno njegov voditelj, ki je izkazal politični organizaciji svojo pomoč, ostane njen zelo neprijeten upnik, ki zahteva visoke obresti od obresti in še posebne usluge z raznimi grožnjami. Politične organizacije se odkrižajo neprijetnega zaveznika navadno na ta način, da si najemajo neorganiziranega zločinca, ki ga na tihem spravi s poti.

Ko se v političnem tekmovanju išče po moč pri zločincih, je razumljivo, da je to še tembolj običajno pri hudem in brezobzirnem podjetniškem tekmovanju. Tako si Amerika v marsičem sama goji in reši svoje »gange«, ki ji dajejo tako žalostno prvenstvo na svetu.

Borba za oblast ustvarja v Ameriki priložnosti, ki so kakor nalašč za zločince. Tako je bilo pred nekaj leti v San Francisku dvoje policijskih uprav. Stara ni hotela odstopiti in si je morala nova svoje mesto priboriti. Ko so policisti okrog mestne hiše bili svojo bitko, so pa sredi dneva nastopili roparji ter po ulicah napadali pasante. To je bil takozvani »hold-up« — presenetljiv napad z revolverji in gumijevimi palicami, kar je nekaj pogostega po ameriških mestih. Zločinci znajo z enim svojim oddelkom zvabiti policijo v oddaljene okraje, da imajo tam, kjer jih ni nihče pričakoval, več miru pri »delu«.

Kot glavni vzrok najpredznejšega zločinstva pa navajajo z uvodoma imenovanim sodnikom vred najodličnejši ameriški možje — velike hibe v pravosodstvu. To so v prvi vrsti: zastarelost, površnost ter pristranost in celo podkupljivost mnogih sodnikov. Ta justica, ki ima na vesti Sacca in Vanzettija, je Ameriki že dosti škodovala. Bivši državni predsednik unije William H. Taft pravi o justici svoje domovine, da je sramota za civilizacijo, ker ugonobi toliko nedolžnih, dočim mnoge zločince s svojimi nemoralnimi in nerazsodnimi oprostitvami popularizira.

maček, ki je te dni povzročil smrtno nesrečo. Šestnajstletni Charles Delarue je čistil svoj samokres. Ko je bil z delom gotov, je samokres zopet nabasal in ga položil na mizo, sam pa je pričel čitati novine. Med tem je domači črni maček skočil tako nerodno na mizo, da se je samokres sprožil. Kroglja je zadela mladeniča naravnost v sence in je obležal na mestu mrtev.

Ameriška sodišča

so pričele v Ameriki najelegantnejše dame. Pred kratkim je stala petorica odličnih newyorških dam pred sodiščem in se zagovarjala radi neke take tatvine. Takole so pripovedovale sodniku ženske, ki ne vedo, s čim bi si krajšale čas: »Ker imamo denarja, kolikor hočemo in si lahko kupimo kar nam srce poželi, smo se že naveličale sprehajati po trgovinah in smo sklenile, da si polščemo nov dražljaj — da pričnemo krasti.« Vse dame so bile obsojene na 14 dni ričeta.

Usoda avtomobilskih razgrajčev.

»Višja živina« si ogleduje umobolnico. Sedaj pridemo do celic, kjer imamo zaprte ponorele avtomobilske in motorske dirkače in razgrajče, pripomni šef-zdravnik.

Visoki posetnik kuka v eno celico za drugo, nato pa začuden vpraša: »Kje pa so bolniki, saj ni nikjer nobenega?«

Zdravnik: »Pač! Vsi ležijo pod posteljami, in — reparirajo.«

Žena in žena.

— Niti minute ne bi bila mirna, če bi bil moj soprog letalec. Kako lahko se pripeti kaka težka nesreča!

— Pri nas pa ne more biti tako hudo. Moj mož je visoko zavarovan...

Trgovcem in obrtnikom

Za mariborsko oblast je izdana sledeča naredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic.

Ob nedeljah.

Za nedelje je v splošnem uvedeno počivanje vsakega obratovanja. Odpirati smejo:

ves dan: javne kuhinje, prodajalne mleka, slaščičarne, fotografska in pogrebna podjetja, druge obratovalnice pa le na zadnjo predbožično nedeljo, če pade božič na ponedeljek;

dopolodne: spedijska podjetja, cvečličarne, mesnice in prekajevalnice, prodajalne svežega sadja in časopisov ter čiste delikatesne trgovine, ki točijo tudi alkoholne pijače, za takojšen konzum v lokalu.

Brivnice smejo odpirati dopoldne razun v Mariboru in v občinah Krčevina, Lajtersberg, Pobrežje, Studenci in Tezno. V zimskem času morajo biti brivnice tudi v Celju in sosednih krajih, Breg, Gaberje, Lava in Zavodna celo nedeljo zaprte.

Izdelovanje pekarskega peciva je ob nedeljah v splošnem prepovedano izvzemši zadnjo predbožično nedeljo, kedar pade božič na ponedeljek. Prodajalne smejo do 12. ure biti odprte.

Trgovine smejo ob nedeljah odpirati od 8.—10. ure v vsej oblasti izvzemši mesto Maribor z občinami Kamnica, Krčevina, Lajtersberg, Pobrežje, Radvanje, Studenci in Tezno in mesto Celje z občino Celje-okolica.

Krošnjarenje je ob nedeljah sploh prepovedano.

Ob praznikih.

Ob praznikih mora počivati delo: a) ves dan: 1. januarja, 6. januarja, na Tezno, 1. novembra, 1. 17. in 25. decembra; b) samo dopoldne: na Vidovdan in dan sv. Cirila in Metoda; c) popoldne: 19. marca (izven Medjimurja in Prekmurja), na Vnebohod, 29. junija, 15. avg. in 8. decembra. Razun tega velja v murskosobotškem srezu tudi veliki petek kot praznik, na katerega morajo ostati vse obrtne in trgovske obratovalnice zaprte. Za praznike veljajo v splošnem iste izjeme kakor za nedelje. Le pekarske delavnice smejo ob praznikih obratovati. Na velikonočno nedeljo in božič mora brez izjeme vsako delo v trgovinskih in obrtnih obratovalnicah počivati, na binkoštno nedeljo pa smejo poslovati samo javne kuhinje, prodajalne mleka, slaščičarne, fotografska in pogrebna podjetja.

Splošne odredbe.

Čas od 1. aprila do 30. septembra velja kot poletni, ostali meseci pa kot zimski čas. Ako se v eni in isti obratovalnici izvršuje več vrst obrtov, veljajo za take lokale strožji predpisi. Izjema je predvidena za urarske delavnice, ki se nahajajo v istem lokalu z urarskimi prodajalnami.

Iz predpisov te naredbe so izvzete med drugimi: vse vrste gostilniških obratovalnic, trafike, lekarne, podjetja za prevažanje oseb, javno postrežništvo in obratovalnice v zgradbah železniških postaj.

Prestopki se kaznujejo po prvostopnih upravnih oblastvih z denarnimi globami od Din 50 do Din 3.000 v korist sklada za obrtno in trgovsko šolstvo.

Naredba stopi v veljavo takoj, ko se objavi v »Uradnem listu«.

Sport

V NOVI NOGOMETNI SEZONI.

V sredo 1. tm. se je po pravilniku saveznih prvenstvenih nogometnih tekem pričelo novo nogometno leto 1928-29. Prva polovica — jesenska sezona — traja od 1. avgusta do 1. marca, druga polovica nogometnega leta — poletna sezona — pa od 1. marca do 1. avgusta.

Akoravno še niso zaključene tekme za državno prvenstvo — kakor vse kaže, bodo pojutrnjem v nedeljo — se posamezne podzveze že pridno pripravljajo za pričetek prvenstvenih tekem svojih klubov v novi sezoni. Ljubljana ravno te dni razpravlja o preureditvi prvenstvene ga tekmovanja ljubljanskih klubov, ki bodo tvorili v bodoče tri razrede po štiri klube in ne kot doslej le dva razreda.

je nekdanj slovelo v stari Grčiji po svoji modrosti.

Danes je le ona pridna gospodinja modra, katere izkoristi 7 prednosti, ki jih nudi

Tudi zagrebška podzveza je organizirala razpored svojih 37 klubov. Doslej so bili klubi razdeljeni v 3 razrede: I. A in B oddelki. V I. A razredu je bilo 7 klubov: Gradjanski, Hašk, Concordia, Croatia, Viktorija, Železničar in Derby; v I. B razredu, v II. A in v II. B razredu je bilo povsod po sedem klubov; III. A jih je imel pet, III B pa štiri. Ta razdelitev je ovirala napredovanje posameznih klubov, ki so se morali boriti najmanj dve leti, če so hoteli priti v višji razred. Sedaj je sklenila zagrebška podzveza iz vseh te šestih razredov ustvariti samo štiri, in sicer bo obsegal I. razred osem klubov, II., III. in IV. razred pa po deset klubov, ker je bil ravno na novo sprejet 38. klub ZET.

Iz gornjega je razvidno, da je težnja po preureditvi prvenstvenega tekmovanja v Zagrebu nasprotna oni v Ljubljani. ZNP hoče imeti manj razredov z več klubi. LNP pa več razredov z manj klubi.

Sodniška sekcija ZNS — službeno.

V nedeljo sodijo: SD Rapid—SK Svoboda ob 16. mladinsko pokalno gosp. Fischer; ISSK Maribor—SK Železničar dr. Planinšek. Tekme se vrste na igrišču SK Železničarja. Igra se 2x35 s podaljškom 2x10 v slučaju neodločenega izida. Pozivam kandidata g. Turino, da se do nedelje javi tajništvu sekcije, sicer bo črtan. Tajnik.

Perunašem!

Kolesarsko društvo Perun vabi vse svoje člane, da se udeležijo zleta v Radvanje. Zbirališče v nedeljo ob 14.30 v hotelu Kosovo. Odhod točno ob 15.

Tekme za zlati pokal JNS.

Na poslednji seji JNS so bile izrečane tekme za zlati pokal JNS, za katerega se borijo vse podzveze razen skopljanske. Tekme se igrajo po pokalnem sistemu in imamo torej tri kola. I. a) Zagreb—Split, b) Subotica—Ljubljana, c) Sarajevo—Beograd. II. Zmagovalec a proti zmagovalcu b in zmagovalcu c proti Osijeku. III. v tretjem kolu se sestane zmagovalec prvih dveh kol.

Naši akademiki-športniki v Parizu.

Že večkrat smo pisali o predstojajočih svetovnih sportnih prvenstvih, ki jih odigrado od 9. do 17. tm. v Parizu akademiki onih narodov, ki so organizirani v CZE. Oblastna odbora mariborski (6000 Din) in ljubljanski (3000 Din) sta položila temelj fondu za kritje stroškov akademikov naše univerze in omogočila udeležbo Slovencev na študentski olimpijadi. Z ljubljanskega vseučilišča odidejo v Pariz nogometaš Mirko Vodeb, dobro znana desna zveza ISSK Maribora, ki bo edini nogometaš Slovenec v jugoslovanski enajstorici, ki jo sestavijo v ostalem Beograščani in Zagrebčani, in pa lahkoatletični dr. Perpar, Stepišnik, Lojk, Bleiweis za tenis in Kuljaš za plavanje. Vodja jugoslovanske reprezentance je ljubljanski akademik Fran Maixner.

Svetovno mojstrstvo v boksu

Zmagovalec Dempsey-ja, boksaški mojster Tunney, je premagal sedaj novoze-landskega boksača Heeney-ja ter tako obdržal svetovno mojstrstvo boksa. To mojstrstvo datira od leta 1880. Prvi mojster je postal tedaj Amerikanec Ryan. V naslednjih letih so se v Ameriki zaporedoma vrstili boji in se je tudi mojstrstvo večkrat menjalo. Prvi boj za svetovno prvenstvo boksa v Evropi in sicer v Chantilly v Franciji je bil leta 1890. Mojster je postal Amerikanec Sullivan, ki je premagal Angleža Mitchela. Dve leti pozneje je Sullivana premagal njegov rojak Corbett. Tega je pobil Avstralec Fitzsimons. Leta 1908 je bila velikanška senzacija, ko je postal zamorski orjak Jack Johnson svetovni mojster. Beli ameriški boksači so smatrali to za silno sramoto, iz jeze nad »črnim škandalom« so popili mnogo wiskyja ter pretepli in celo ubili mnogo zamorcev, silnemu Jacku, ki je sprejel vsak boj, pa do leta 1915 niso mogli do živega. Tedaj ga je premagal newyorški boksač Villard, črudi je bilo mnogo dvomov in ugovorov glede tekmovalega razsodišča. Tri leta pozneje je prišel na plan Dempsey. Njegov naslednik je pa nekdanji mornar Tunney, ki je Dempsey-ja dvakrat premagal.

Maček — ubijalec

V srednjem veku so bile tudi živali odgovorne za svoja dejanja in celo za ona, ki so jih izvršile v neprevidnost. So pa tudi še danes kraji, kjer se živali, ki so zakriville kako nesrečo, sodijo »po zakonu«. Zanimivo bi bilo zvedeti, kako bi bil po teh »živalskih zakonih« obsojen

August Strindberg.

Veliki

Prevel M. R.

Sedaj so lahko mladi pokazali, kaj znajo in v programu so pozvali vse nasprotnike, bodisi pripadnike katerekoli smeri (izvzeta je seveda akademija) naj vpošljejo svoja dela. Vodstvo je izrečno razglasilo, da ne bo izvajalo niti najmanjšega pritiska na katerikoli okusno smer (izvzeta je seveda akademija) in obljubilo, da se bo borilo za svobodo umetnosti, za popolno svobodo vseh (akademija izvzeta).

Razstava je okrašena s cveticami in zastavami in kakih sto slik visi tam. Opaža pa se že, kako se bojujejo umetniki med seboj za premoč. Vsi bi seveda radi vodili; to pa ni mogoče, ne da bi se druge osenčilo. Lepota ima to neprijetno lastnost, da se napravi nevidno; zato se je treba poslužiti značilnega, vzvišenegega, nenavadnega, blaznega in končno grdega.

V tej tekmi je predvsem boj med motivi za pozornost. Neka slika z nesrečno ženo, ki sedi pri večerni luči in šiva možu gumb na srajco, privablja in gane danes. Neka druga prosjači za neko prostotirano, da naj bi ji posvetili vsaj za trenutek pozornosti in tej prošnji morate ugoditi. Tretja zove bogatega posetnika, naj postoji, da bi opazoval bednega delavca, ki je dobil v soboto zvečer plačilo za svoje tedensko delo; četrta roti kupovalca, da naj nikar ne gre mimo oglasa kretonskih zofami; v peti pa tako opljuva neki pijanec absinta miroljubnega potnika, da se mora obrisati.

In nato boj barv. Solnčni vzhod na morju, bel kot kadmij, popolnoma poblija stanovitno novembersko deževno vreme. Neka kokota v rožnardeči obleki obseščuje pošteno ženo. Zelena peresa nekega španskega morskega ptiča kvarijo rumeni benečanski cerkveni praznik. Rdeča mesnica devlje v nič nekega črnega profesorja, ki išče mikrobe; bakrenozeleni bukovi gozdovi grmijo »molčil« na neko havansko rjavo polje. Bil je hrup, v katerem je skušal drug drugega prevpiti.

Nato slede maskirane vrste okvirjev, katerih nihče ne vidi, njihov učinek pa le vsakdo pozna. Tu sili bronca s hvale-savo skromnostjo v ospredje pred blesteče zlato; tam učinkujeta črno in zlato zaradi medsebojnega nasprotstva. Tam prodira temno črno kot turoben klic velikega žalovanja. Tam je samo siv les, ki te opozarja na svojo priprostost. Ta okvir je okrogel, drugi kvadratast, oni ovalen, naslednji visok in ozek, oni širok in nizek.

Vlada popolna svoboda, popolna anarhija — vendar ne povsem. Iščete namreč zaman mesečino ali zgodovino. Ali je vodstvo odbilo. Ne, ni bila nobena vposlana. Zakaj ne? Ker so vedeli, da je svobodomiseln program izključil mesečino in zgodovino. Zakaj? Ker ni bilo liberalno!

Sedaj je vposlal voditelj revolucije kolosalno sliko — Vrata in velikan. Bila je to slika velikega sloga in bi bila vzbudila »v drugih razmerah« to se pravi, v

mirnih časih, največjo pozornost. Strankino vodstvo pa jo je sprejelo s precej mešanimi čustvi.

— Ali ni to nazadovanje, risati bogove?

Peter se je skliceval na liberalni program in dvom je polegel. Otvorili so razstavo in akademija je začela boj proti upornikom. Ker je imela najbolj ugledne časopise in najbolj nevarna peresa na svoji strani, jo je mladina slabo odnesla.

Kljub temu, da se je razlila ploha na smeje glave, je nad razstavo vendar blestelo solnce, in publika, ki vendar spoštuje malo, se je valila tja. Onih sto razstavljalcev je imelo toliko sorodnikov, prijateljev in občudovalcev, nasprotno pa akademija toliko zavistnežev in sovražnikov, da je bil spopad silen. Mladi so že mislili, da je javno mnenje na njihovi strani, zato ker so bili složni, nabrali pripadnike, izvajali nove metode v njihovi umetnosti. Zato je akademija sklenila, da bo obnovila napad na stranko. Poslužila se je jako priljubljene kakor tudi nepogrešljive taktike: razdvojenja.

— Akademija se čudi, so pisali, kako so mogli mladi (katere so mazali samo z medom okrog not) izvoliti za svojega vodjo umetnika s tako zastarelim okusom; slika bogove, katerih ni nikdar bilo.

Nato so ga obsuli s psovkami, medtem ko so drugim laskali.

Mladi so napeli ušesa. Nikakega dvoma ni bilo več, razstava je imela izreden uspeh, toda slik »vrata in velikan« visi tam kot sramotna pega.

— Ali je resnično reakcionar?

Ker je bil njihovi sreči res na poti, so odgovarjali z neusmiljenim srcem »da«, sprva tiho, kmalu pa, ko je naraščalo število dvomljivcev, glasneje.

Akademija je v isti smeri dalje napadala, in pokazalo se je, da so oni bolj realistični kot mladi. Da bi se pokazala plemenitost in nepristranskost, je večkrat kupila, razdelila tudi nekatero medalje in rede, izvolila več umetnikov v akademijo in imenovala dva za profesorja.

Sedaj je rastlo nezadovoljstvo nad voditeljem.

— Hotel nas je izrabiti za svoje sebične namene, se je čulo.

— Prevaril nas je, so dejali.

Čim je o tem akademija izvedela, je razglasila ljudstvu potom časopisja, da je voditelj oškodoval razstavo in da ga bodo odstavili.

Njegovi najbližji tovariši so mu naročili, da naj odstavi svojo veliko sliko in naj postavi na njeno mesto kako manjšo.

— Prevelika je za to razstavo in vzbujala preveč pozornosti; svoje zasebne interese je treba žrtvovati celokupnosti.

Svoje interese je že hotel žrtvovati, toda svoje narave ni mogel spremeniti. Denar in čas je porabil za to! Zakaj so ga hoteli sedaj strmoglaviti? Kje je ostala sedaj svoboda okusa, ki jo je pridigal nasprotni tabor.

Nato, ko so si medsebojno očitali egoizem, se je Peter poslovil. Njegovega naslednika, neko manj znamenito osebnost, so pozdravili s splošnim zadovoljstvom, zato ker ni mogel obsenčiti mladih, niti ni bil življenjsko nevaren za starejše. S

tem je bil upor potlačen in mir je zopet zavladal.

Sedaj so zbehnili nad Petrom, ko je pokazal mnogo velikih slik, ki jih je razstavil v lastnem prostoru. Ker pa jim je bil sedaj neškodljiv, so ga lahko mirno hvalili. Z medsebojnim hvalisanjem so ga tako precenjevali, kot da ga slave nesmrtno.

To so izvajali nekaj let, nato so se utrudili. Nadležno je bilo, biti pripravljen vedno z medom na ustih, superlativi so bili izčrpani, in kmalu so opazovali, da so prišli v senco njegove veličine.

Toda tudi Petru je že bilo zadosti; samo od slave in hvale ni mogel živeti, in njegovih slik niso kupovali, ker so bile prevelike.

Vrh vse nesreče se je poročil in vzgojil otroke. Njegova žena, ki je istotako tlačila njegovo velikost, ga je skušala potegniti dol k sebi, da bi vzpostavila zopet ravnovesje.

Ko je čital časopis in čul, kaj so dejali ljudje, mu je bilo takoj jasno, da je bil na krivi poti; kaj je zablodil iskati veliko v velikem, kajti prava veličina tiči vendar v majhnem.

Toda končno vendar niti ta dokaz ni bil povod, da si je izbral drugi genre. Potreba in boj za vsakdanji kruh sta ga enostavno prisila, da je postal portretist.

Laskanje pa je spominjalo na prosjačenje; če je bil namreč portret posrečen, tedaj je izdajal tajnosti originala; bili so nezadovoljni. Baš v tem pa je bila njegova sila: odstraniti masko, pravi obraz tako zadeti, da so postale vse značilne poteze vidne.

Silni mož s svojo veliko glavo in širokimi rameni ni mogel nikdar vzbujati sočutja ali zanimanja. Prilikec ni bil nikakor simpatičen velikanu, če se je pa združilo mnogo pritlikavcev, je postal ve-

likan kmalu padla. Čina pa ni baš prijeten pojav za pošteno človeštvo. Sliči mrtvecu, ki ovira promet na cesti in s svojim grdim duhom vzbuja strah, da ne zadene še koga ista usoda. Neprijeten opomin je to, ki vzbuja temno čustvo krivde ali sokrivde.

Ko so naznanili jutranji časopisi njegovo smrt, se je vsa družba oddahnila.

— Ubogi Peter, so dejali njegovi pravi prijatelji, da, njegov nemirni duh je potreboval miru.

In z lahkim srcem so nesli njegovo krsto na pokopališče. Tam so peli: »Počivaj sladko!« kot da bi se bali, da bo potrkala na pokrov, in da bo še enkrat vznemiril družbo s svojimi velikimi slikami. Vrgli so vence v grob in cvetlice so deževale. Nato so vzeli lopato, kot se spodobi dobrim tovarišem, in nametali zemlje v jamo.

Ko so padale zmraznjene grude na rakev, je zvenelo kot toča: zadnja toča na nadležnega prijatelja.

Nato so šli v krčmo, da bi potopili žalost in dihali dalje smrekov zrak.

Obrisali so si oči in dejali:

— Bilo je najboljšje, da je odšel iz te zemlje. Ubogi Peter, da, njegov nemirni duh je potreboval miru.

Čim so objokali časopisi veliko izgubo, ki jo je utrpela domača umetnost, so pozvali vse prijatelje umetnosti, da bi zgradili spomenik na mrtvečevem grobu. Zopet so se morali prijatelji potruditi, da so šli ven na pokopališče, topot s spomenikom. Toda žalost je že bila mimo in oko je gledalo bolj jasno.

Ko je videla neka dalekovidna bodoča veličina vse te kamne, ki so jih postavili nad prahom tolikih velikih mož, je vzdihnila, sluteč svojo kamenito pot:

— Oh, ko bi bili vsi ti kamni kruh!

Konec

Mali oglasi. Medbojni posredovanje in specijalne namene. Občinova: vsaka beseda 30 p. Najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitna, dopisovanje in oglaševanje ali rednega značaja: vsaka beseda 50 p. Najmanjši znesek Din 10.—

Kolesarji, motociklisti in avtomobilisti pozor!

Ni Vam treba več krpiti (pikati) lukenj nastalih na zračnih ceveh po žreblih ako si nabavite »Volutin« pri g. Balohu v Vetrinjski ulici ali pri g. Dobljekarju v Tattenbachovi ulici. Cena zavoju Din 12. 1478

Vse vrste moških in ženskih modnih nogavic od 5 Din naprej, samo pri J. Trpinu, Glavni trg. Maribor.

Pekarna z lokalom in velikim stanovanjem se odda 1. sept. t. l. proti primerni kavciji. Vprašati v Smetanovi ul. 54. 1479

Volneni delen dobite od 16 Din naprej samo pri J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Triko svilo 140 cm široko za obleke in perilo à Din 95 dobite pri J. Trpinu, Glavni trg 17, Maribor. XIII

Morske ribe

dobite dnevno edino le v

„Prvi dalmatinski kleti“ Maribor, Mesarska ulica 5

Istotam dobite tudi olivno olje, vinski kis itd.

Za obilen obisk se priporoča 1472 Povodnik

Vinotoč Zencovich

Razvanje - Pivola - bo o-tvorjen samo do 16. avg. Izvrsten vinček! 1480

Sobo-in črksotlikanje izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 1348

Mlado samostojno damo iščem kot spremljevalko za Julijske alpe. Cenjene dopise pod šifro »Prijeten dopust« na upravo lista. N

Trajne kodre po najnovšem sistemu. Vodna ondulacija, manikura, masaža ter vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje frizerski salon A. Mrakič, Maribor, Čankarjeva ul. št. 1. 777

Gostilna »DRAVOGRAD« Maribor, Smetanova ulica št. 54, toči naravno fransko vino od gospe Frangesch. Topla in mrzla jedila vsak čas na razpolago. Za obisk prosita gostilničarja J. M.

Kupim staro zlato srebrni denar, umetno zobovje po najvišjih cenah. — Ilger-jev sin, urar in juvelir, Maribor, Gosposka ulica 15. X

IZŠEL JE

ALBUM SLOVENSkih KNJIZEVNIKOV

Knjiga, ki je razkošno opremljena stane do 5. maja broširana 130 Din, vezana 160 Din, poština 10 Din več. Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadrage, Maribor Aleksandrova cesta šte. 13